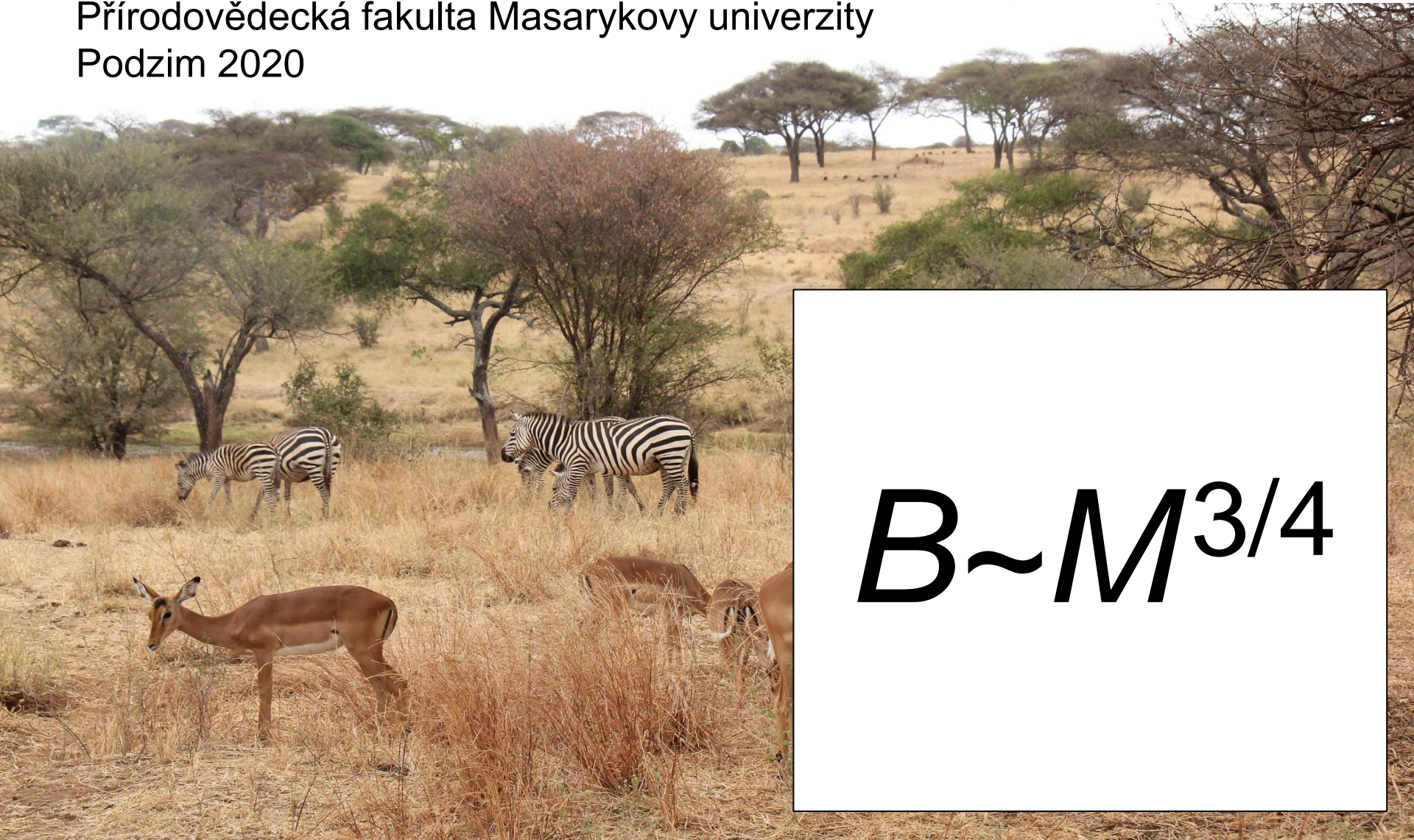

12. Metabolická teorie ekologie

Přednáší: Milan Chytrý, Ústav botaniky a zoologie,
Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity
Podzim 2020

$$B \sim M^{3/4}$$

Metabolická teorie ekologie

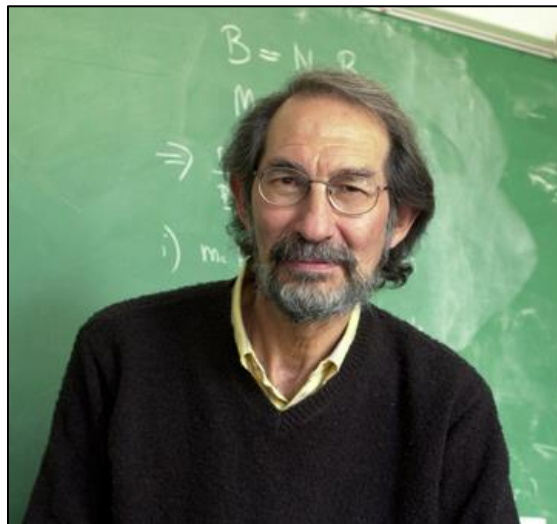
West et al. 1997, *Science*; Brown et al. 2004, *Ecology*

- Většinu ekologických patrností lze vysvětlit na základě různé intenzity metabolismu organismů
- Intenzita metabolismu závisí na velikosti a teplotě těla

Ecology 2004

James Brown

news.stanford.edu

Geoffrey West

news.arizona.edu

Brian Enquist

Intenzita metabolismu (metabolický výdej)

- Množství energie spotřebované organismem za jednotku času
- Zpravidla se měří v klidovém stavu (bazální metabolismus)
- Je dán prací životně důležitých orgánů (srdce, plíce, mozek, svaly apod.)
- Jednotka: watt (práce 1 joulu vykonaná za 1 sekundu)

Kleiberovo pravidlo

Kleiber 1947, *Physiological Reviews*

Závislost intenzity metabolismu na hmotnosti těla

Storch 2004, *Vesmír*

Kleiberovo pravidlo

Kleiber 1947, *Physiological Reviews*

Závislost intenzity metabolismu na hmotnosti těla

$$B \sim M^{3/4}$$

B ... intenzita metabolismu jedince (např. ve W)

M ... hmotnost těla

zvíře 10 x těžší než myš má 6 x intenzivnější metabolismus

100 x těžší

32 x intenzivnější

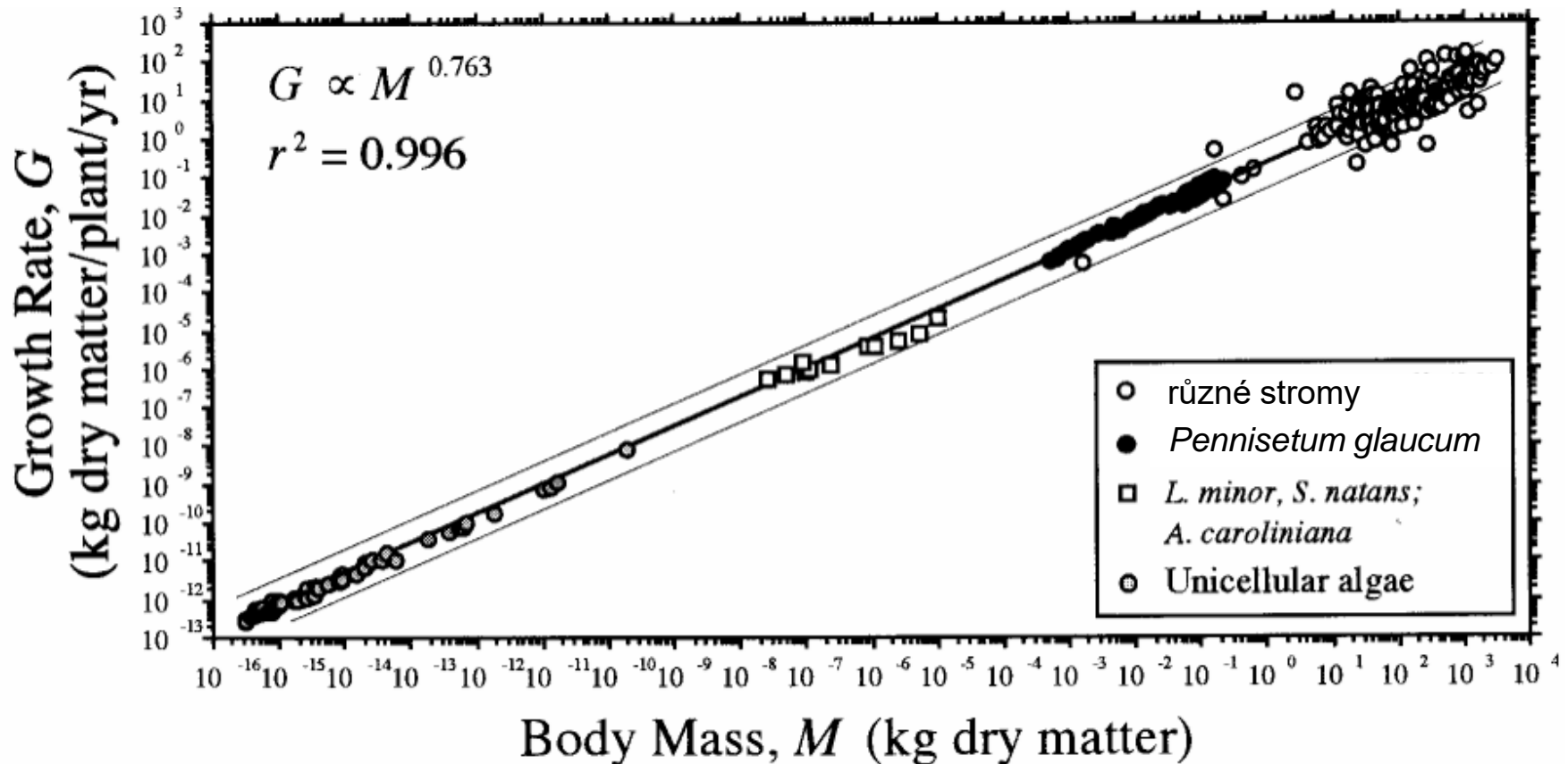
1000 x těžší

178 x intenzivnější

Kleiberovo pravidlo

Kleiber 1947, *Physiological Reviews*

Závislost intenzity metabolismu na hmotnosti těla

Metabolická teorie ekologie

Kontroverze ohledně velikosti exponentu

$B \sim M^{3/4}$ nebo $M^{2/3}$?

2/3 (dřívější představa)

- organismy mají dvojrozměrný povrch, ale jsou trojrozměrné
- přes povrch energie uniká, ale uvolňuje se v objemu

3/4 (West et al. 1999, *Science*)

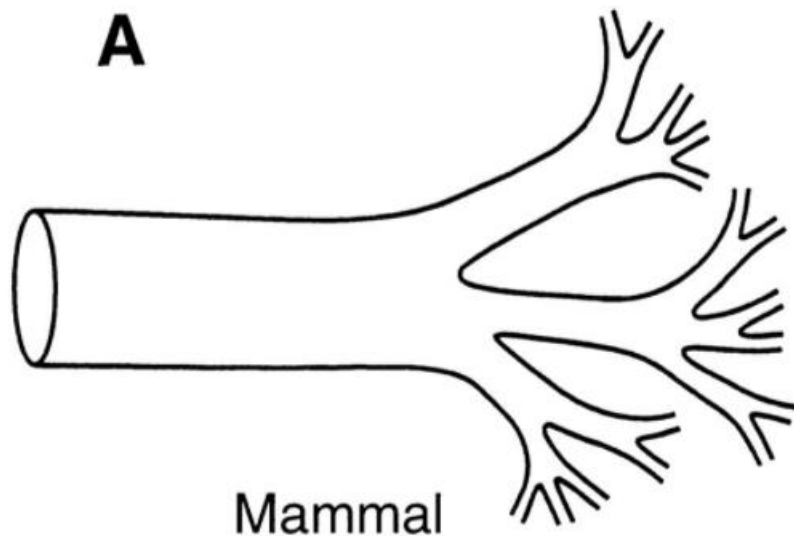
- organismy musí zprostředkovat přívod látek ke všem buňkám těla, což se děje pomocí fraktálních struktur (stále jemněji se větvících trubic)
- geometricky lze ukázat, že toto lze optimalizovat pro $B \sim M^{3/4}$

Metabolická teorie ekologie

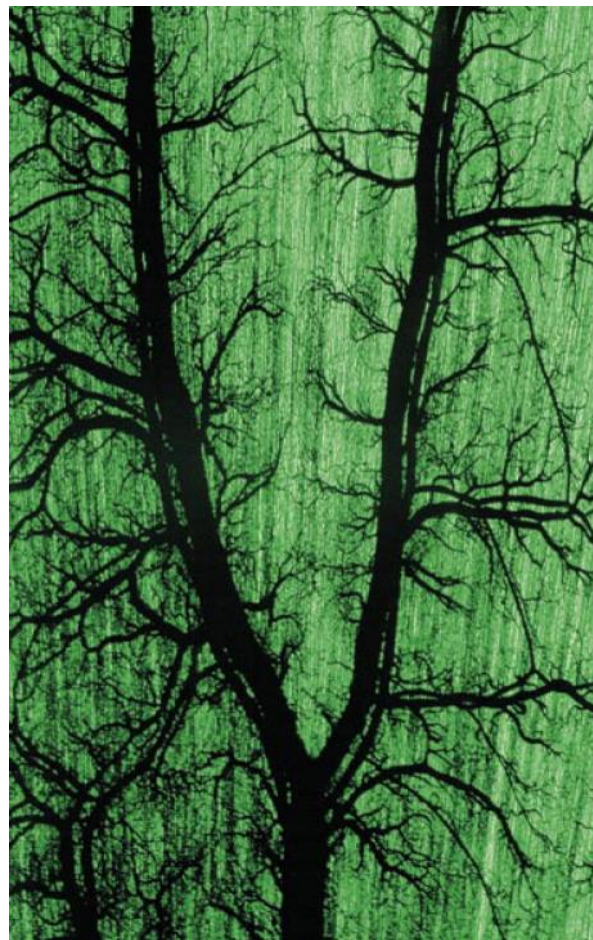
Příklady fraktálních struktur

Živočichové

oběhová nebo dýchací
soustava složená z
větvičích se trubic

krevní řečiště

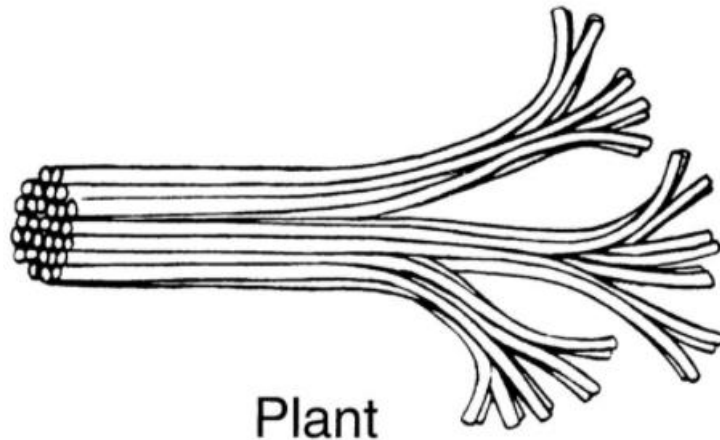
Metabolická teorie ekologie

Příklady fraktálních struktur

Rostliny

vodivé pletivo tvořené
cévními svazky

B

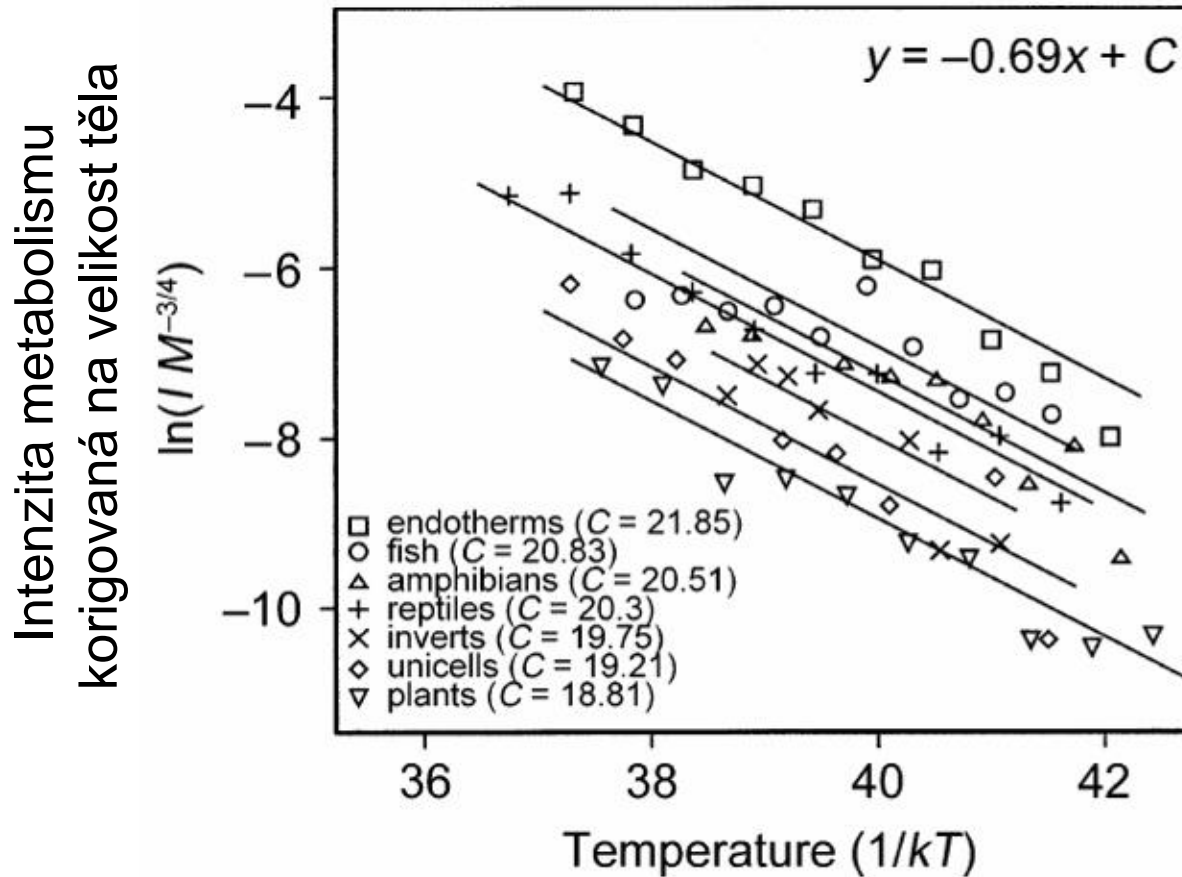

"živočichové naruby"

Metabolická teorie ekologie

Intenzita metabolismu závisí také na teplotě

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

Zpomalení růstu jedince v průběhu ontogeneze

- organismy v mládí rostou rychle, ale později se růst zpomaluje
- u většího těla jsou složitější transportní sítě, a proto i pomalejší metabolismus

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

Velké organismy žijí déle

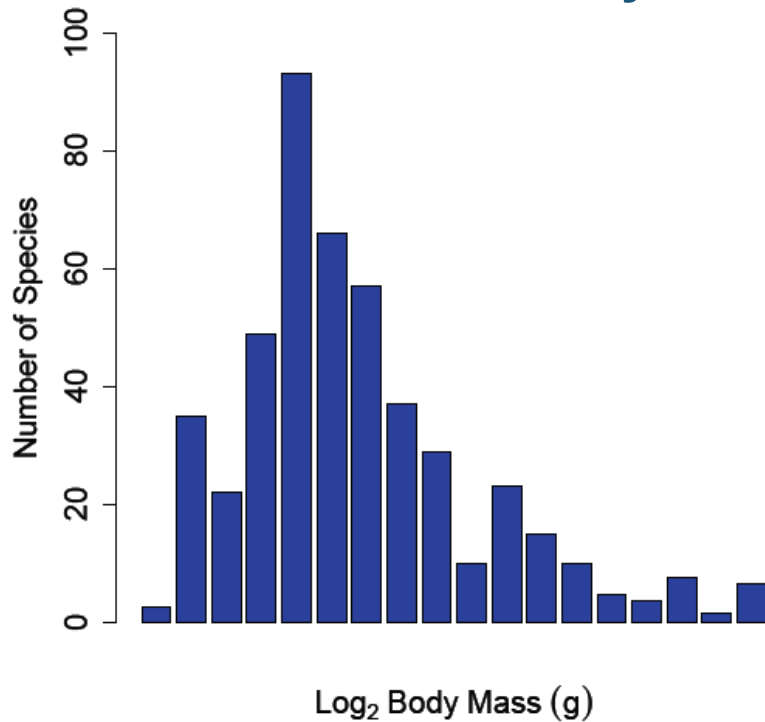
- čím intenzivnější metabolismus, tím rychleji se organismus opotřebuje
- velké organismy mají menší metabolický výkon na jednotku hmotnosti, proto žijí déle
- počet tepů srdce za život je u různě dlouho žijících obratlovců přibližně shodný

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

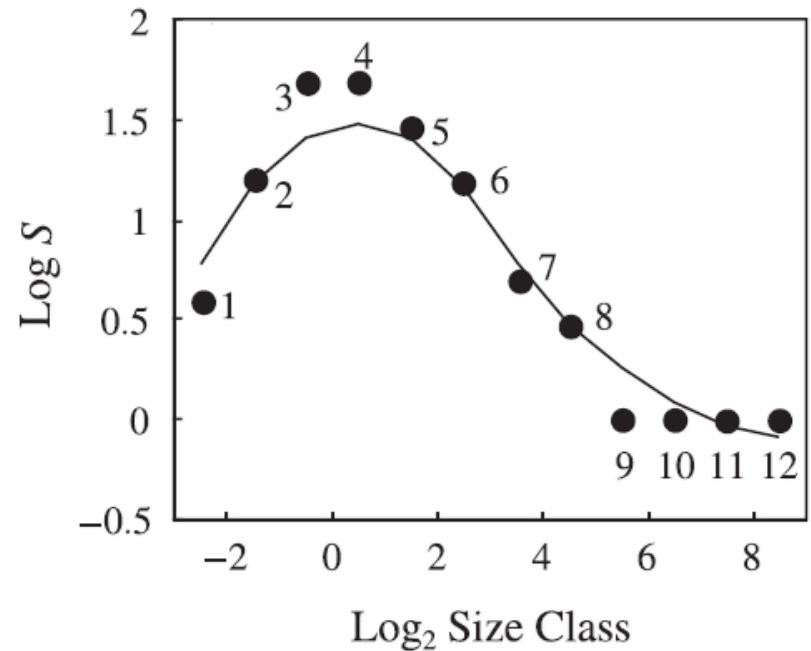
Distribuce velikosti těla organismů

Terestriční savci Severní Ameriky

Brown & Nicoletto 1991,
American Naturalist

Hlubokomořští plži severozápadního Atlantiku

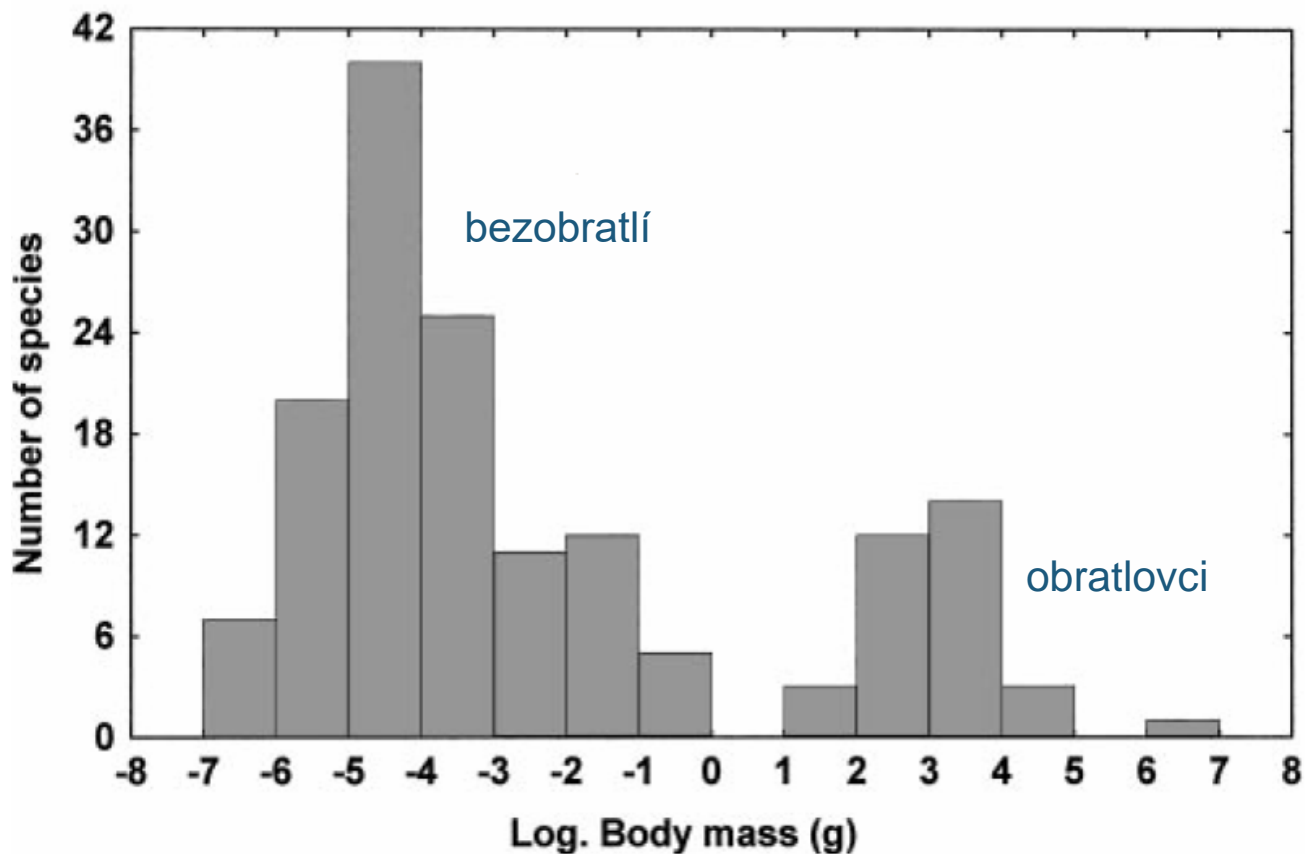

McClain 2004, *Global Ecology and Biogeography*

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

Distribuce velikosti těla organismů

Marion Island – všichni terestriční živočichové

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

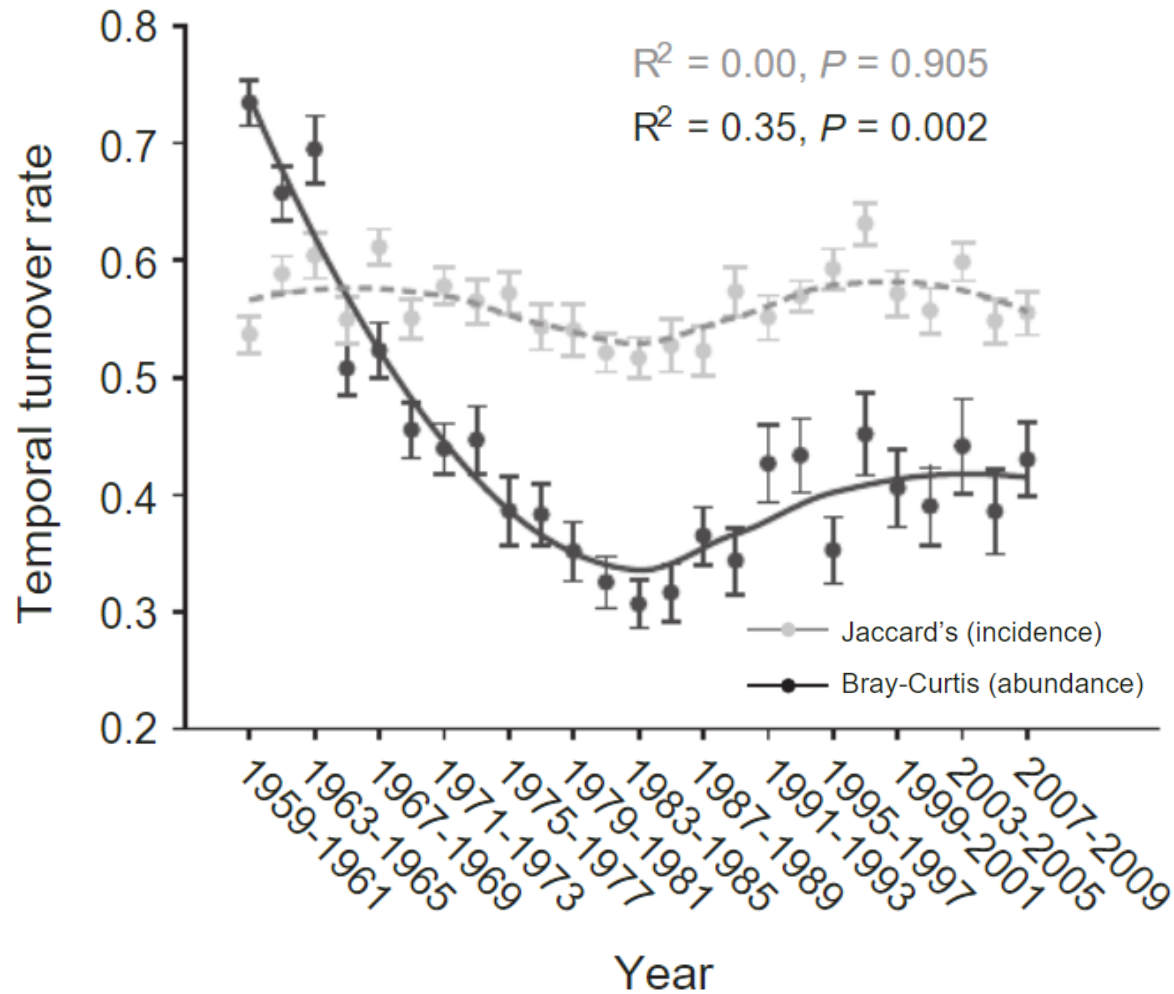
Distribuce velikosti těla organismů

Proč je většina druhů malých?

- **speciace:** malé organismy žijí krátce, mají kratší generační dobu, proto je u nich rychlejší speciace
- **vymírání:** velké organismy spotřebují víc zdrojů na jednoho jedince, proto musí mít menší populace, které jsou náchylnější k vymření

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

Rychlost sukcese

Co ovlivňuje intenzita metabolismu

Rychlost sukcese

- je rychlejší v iniciálních stadiích, protože uvolněný prostor snadněji kolonizují malé druhy (rostou rychle, žijí krátce)
- postupně se zpomaluje kvůli šíření velkých druhů (rostou pomalu, žijí dlouho)

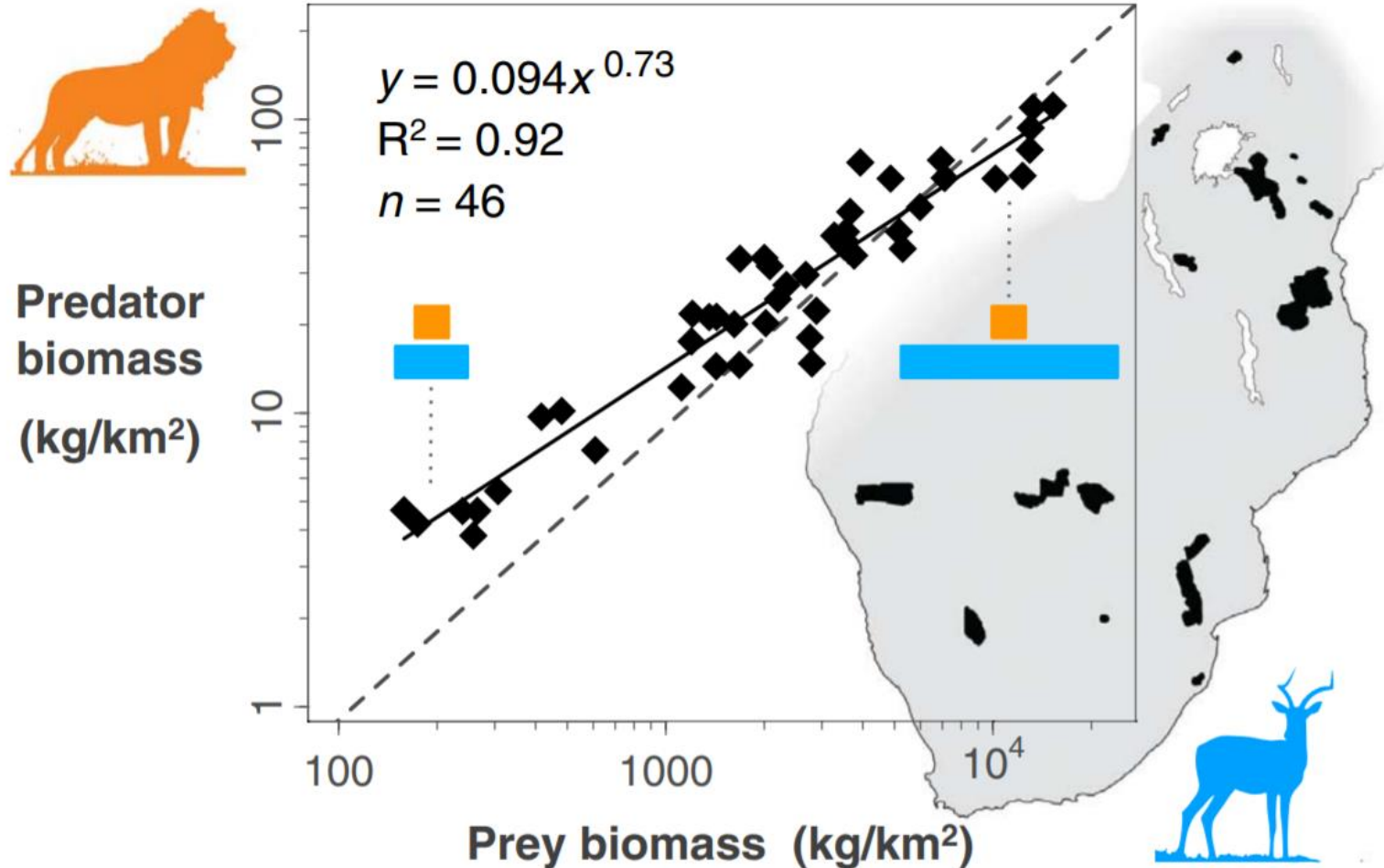
Co ovlivňuje intenzita metabolismu

Rychlost evoluce

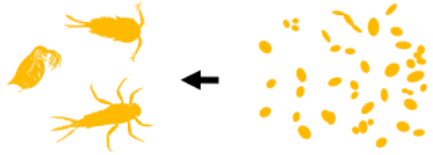
- je rychlejší u organismů z teplejších oblastí
(jedno z vysvětlení latitudinálního gradientu diverzity)
- je rychlejší u menších organismů
(jedno z vysvětlení převahy malých druhů)
- je rychlejší u endotermních organismů než u ektotermních organismů se stejně velkým tělem

Současný pohled na metabolickou teorií

Biomasa predátorů a kořisti na afrických savanách

Současný pohled na metabolickou teorii

▼ Zooplankton biomass vs total algal community biomass

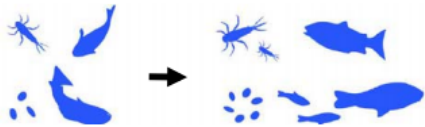
$k = 0.71$ (0.65, 0.76), $n = 667$

Production-biomass scaling

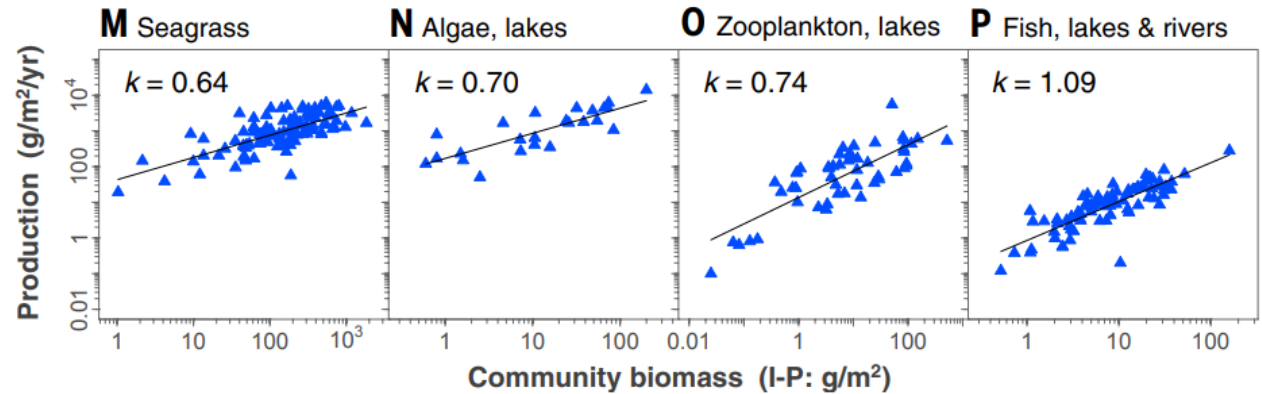
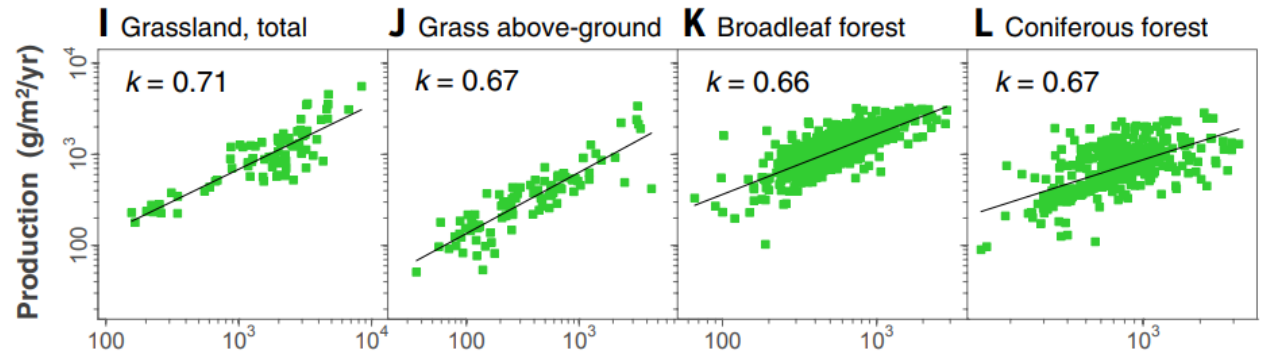
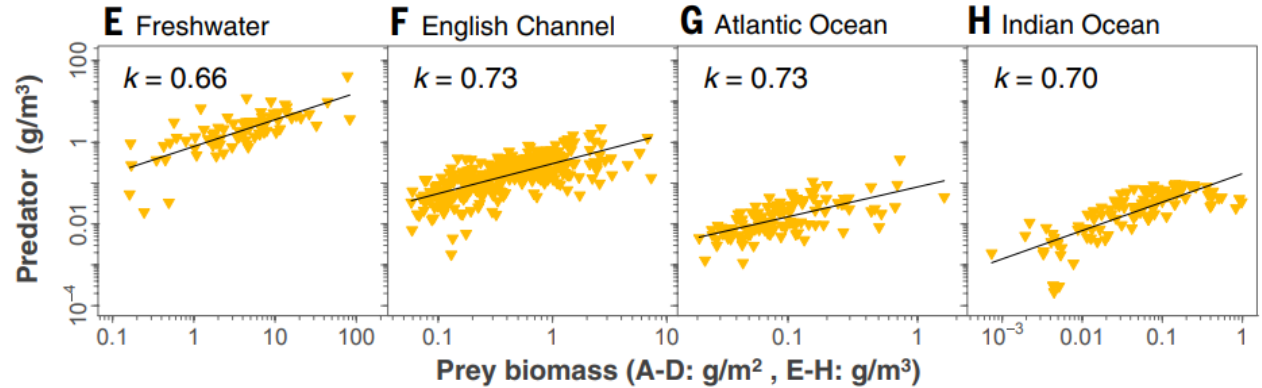
■ Plant community production vs total foliage biomass

$k = 0.67$ (0.64, 0.71), $n = 1153$

▲ Aquatic trophic community production vs total biomass

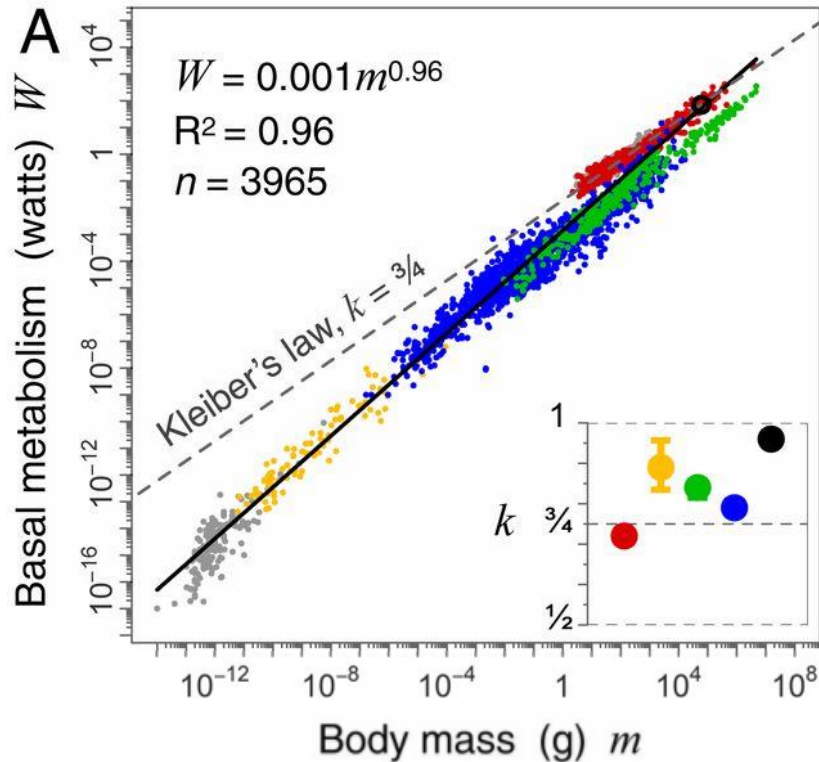
$k = 0.76$ (0.68, 0.83), $n = 256$

Současný pohled na metabolickou teorii

Intenzita metabolismu

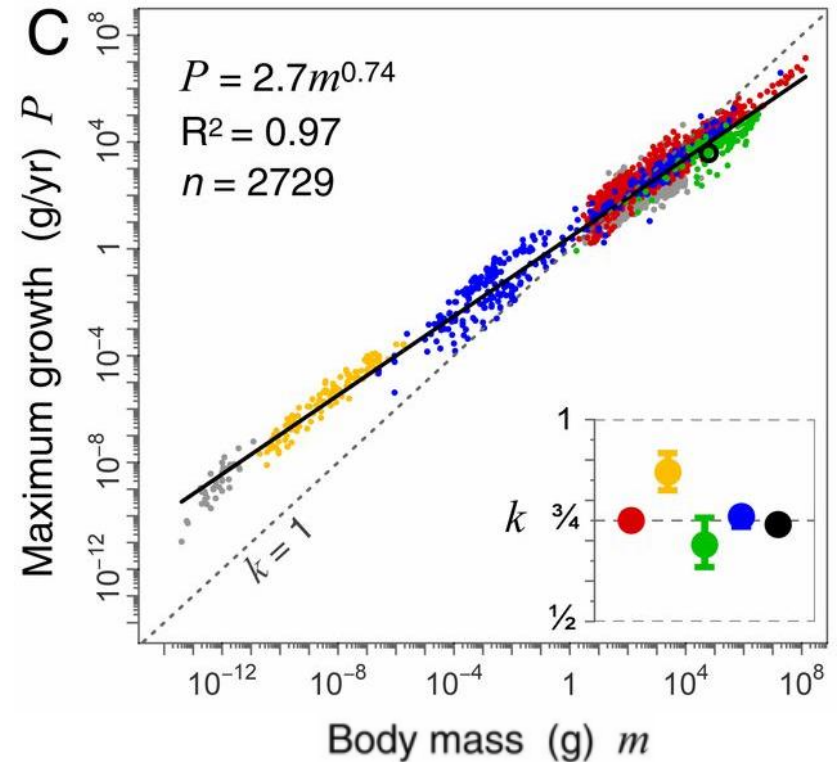
● Mammal

● Protist

● Plant

● Ectotherm

Rychlost růstu

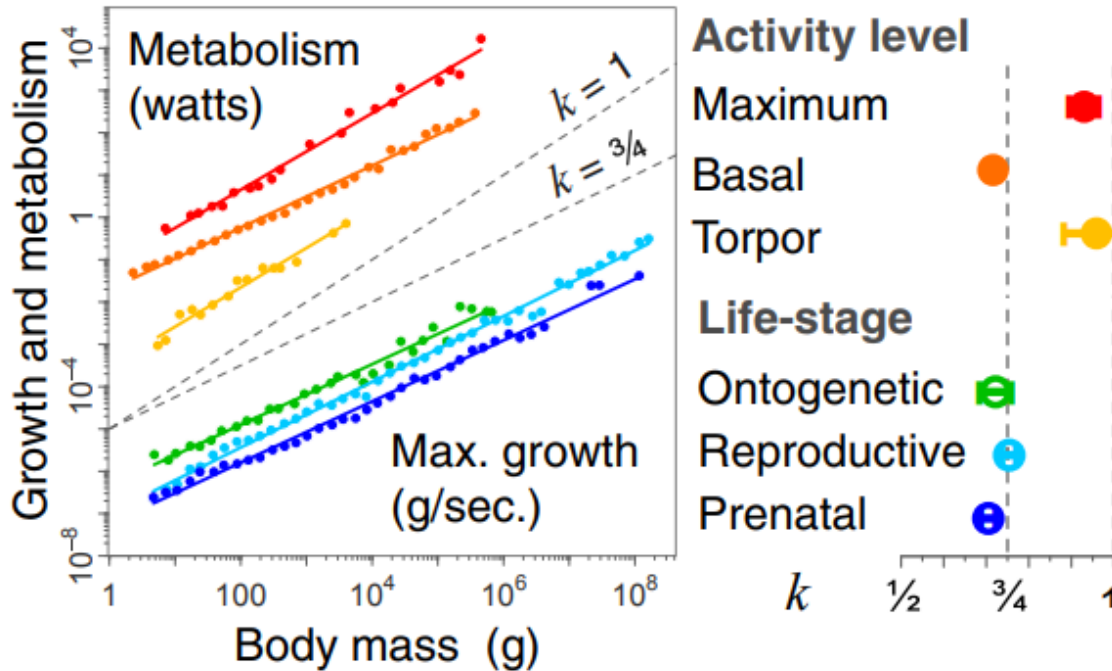

● Plant

● Ectotherm

Současný pohled na metabolickou teorii

B Mammal scaling bounds

C Causal pathways

